

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS
INSTITUTI

«XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA
INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI
ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH
YO‘NALISHLARI»

MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI

TO‘PLAMI

(II QISM)

SAMARQAND

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

TAMBOV DAVLAT UNIVERSITETI

QARSHI MUXANDISLIK IQTISODIYOT INSTITUTI

**«IPAK YO‘LI» TURIZM VA MADANIY MEROS
XALQARO UNIVERSITETI**

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
SAMARQAND FILIALI**

**«XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA
INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI
ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH
YO‘NALISHLARI»**

**MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA**

MATERIALLARI TO‘PLAMI

(II QISM)

2026-yil 20-21-fevral kunlari

SAMARQAND – 2026

**МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН**

САМАРКАНДСКИЙ ИНСТИТУТ ЭКОНОМИКИ И СЕРВИСА

ТАМБОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

КАРШИНСКИЙ ИНЖЕНЕРНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ТУРИЗМА И КУЛЬТУРНОГО
НАСЛЕДИЯ «ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ»**

**САМАРКАНДСКИЙ ФИЛИАЛ ТАШКЕНТСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА**

**“НАПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ
СФЕРЫ УСЛУГ НА ОСНОВЕ ПРИНЦИПОВ
ЗЕЛЕННОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ”**

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

(ЧАСТЬ 2)

(20-21-февраль 2026-г.)

САМАРКАНД – 2026

балки шахсининг билимни англаш, умумлаштириш ва амалиётга татбиқ этиш салоҳиятига ҳам эътибор қаратилиши лозим. Кенг маънода олиб қаралганда, билимни баҳолаш масаласи чексиз илм уммонида инсон ўзлаштирган қисмни аниқ ва холис мезонлар асосида ўлчаш усуллари ишлаб чиқиш заруратини тақозо этади. Бундай мезонларни шакллантириш ва жамият амалиётга жорий этиш долзарб илмий вазифа ҳисобланади.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур йўналишда ҳал этилиши лозим бўлган масалалар ҳали кўп. Шу боис, олимлар ва мутахассислар ўртасида кенг илмий муҳокамалар ўтказиш, турли нуқтаи назарларни қиёсий таҳлил қилиш ва умумий илмий ёндашувни шакллантириш муҳим аҳамият касб этади. Айниқса, ёш авлодни яхлит, танқидий ва мустақил тафаккурга эга, оламни англашга қодир билимлар билан қуроллантириш устувор вазифа бўлиб қолмоқда. Билимни “диний” ёки “дунёвий” деб қарама-қарши қўйиш эмас, балки уни борлиқни англашга хизмат қилувчи умуминсоний қадрият сифатида қабул қилиш илмий ва маънавий тараққиётнинг муҳим шартидир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлисга ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномаси. – Тошкент, 2025 йил 26 декабрь.
2. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2021. – 464 б.
3. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. – Тошкент: Маънавият, 2008. – 176 б.
4. Жўраев Б. Таълим фалсафаси ва билим мезонлари. – Тошкент: Фан, 2018. – 256 б.
5. Назаров Қ. Илм, билим ва тафаккур: ижтимоий-фалсафий таҳлил. – Тошкент: Университет, 2019. – 312 б.
6. Рахматуллаев Ш. Замонавий таълимда узлуксиз таълим (“lifelong learning”) концепцияси. – Тошкент: Таълим, 2020. – 198 б.
7. Хайитметов А. Илм ва маърифатнинг ижтимоий аҳамияти. – Тошкент: Фан, 2015. – 224 б.
8. Абдураззоқов О. Таълим тизимида билим сифатини баҳолаш муаммолари. – Тошкент: Ўқитувчи, 2017. – 184 б.
9. Қуръони Карим. – Тошкент: Ўзбекистон мусулмонлари идораси нашри, 2020. – 604 б.
10. Бухорий, Имом. Ал-жоме’ ас-саҳиҳ (Саҳиҳул Бухорий). – Қоҳира: Дор ал-кутуб ал-илмийя, 2010. – 4 жилд.

Shanazarov Farrux – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti mustaqil izlanuvchi, ORCID: 0009-0003-4377-2086

IJTIMOY XIZMATLARNING INSON KAPITALIGA TA’SIRI VA IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI FUNKSIYALARI

Annotatsiya: Maqolada ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini shakllantirish va rivojlantirishdagi o‘rni hamda ularning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta’siri ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Ta’lim, sog‘liqni saqlash, ijtimoiy himoya va bandlik xizmatlarining inson kapitali sifat ko‘rsatkichlariga ta’siri ochib berilgan. Shuningdek, O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlar rivojlanish bosqichlari tizimli ravishda yoritilib, ularning iqtisodiy ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: ijtimoiy xizmatlar, inson kapitali, barqaror rivojlanish, ijtimoiy siyosat, iqtisodiy o‘rinish, yashil va innovatsion iqtisodiyot.

Abstract: The article provides a scientific and theoretical analysis of the role of social services in the formation and development of human capital and their impact on sustainable socio-economic development. The significance of education, healthcare, social protection, and employment services in improving the quality of human capital is examined. The stages of social service development in Uzbekistan are systematized, and their economic importance is substantiated.

Keywords: social services, human capital, sustainable development, social policy, economic growth.

Аннотация: В статье проведён научно-теоретический анализ роли социальных услуг в формировании и развитии человеческого капитала, а также их влияния на устойчивое социально-экономическое развитие. Раскрыто значение образовательных, медицинских, социальных и трудовых услуг в повышении качества человеческого капитала. Систематизированы этапы развития социальных услуг в Узбекистане и обосновано их экономическое значение.

Ключевые слова: социальные услуги, человеческий капитал, устойчивое развитие, социальная политика, экономический рост.

Kirish. Ijtimoiy xizmatlar aholining hayot sifati va farovonligini oshirishda, shuningdek jamiyatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta’minlashda muhim institutsional omil hisoblanadi. Ular inson kapitalini rivojlantirish orqali ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish, ijtimoiy integratsiyani kuchaytirish va iqtisodiy o‘rinish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Ilmiy nuqtai nazardan, ijtimoiy xizmatlar inson kapitalining asosiy tarkibiy qismlari — sog‘liq, bilim, kasbiy malaka va ijtimoiy faollikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ta’lim va sog‘liqni saqlash xizmatlari inson kapitalining bazaviy asosini shakllantirsa, ijtimoiy himoya va reabilitatsiya xizmatlari aholining ijtimoiy xavf-xatarlarga barqarorligini oshiradi va mehnat bozorida uzluksiz ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ijtimoiy xizmatlar orqali kam ta’minlangan va zaif ijtimoiy qatlamlarni qo‘llab-quvvatlash inson kapitalidan samarali foydalanish imkonini yaratib, inklyuziv iqtisodiy o‘rinishni ta’minlaydi. Shu bois, ijtimoiy xizmatlarga yo‘naltirilgan investitsiyalar uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishning strategik omili sifatida namoyon bo‘ladi.

O‘zbekiston iqtisodiyoti ijtimoiy yo‘naltirilgan bo‘lib, unda ijtimoiy xizmatlar shakllanishi va rivojlanishi davlat siyosati, iqtisodiy imkoniyatlar va institutsional islohotlar bilan uzviy bog‘liq holda kechib kelmoqda. Ijtimoiy xizmatlarning inson kapitaliga ta‘sirini chuqur tahlil qilish uchun ularning shakllanishi va rivojlanishini vaqt omilida, ya‘ni institutsional va iqtisodiy transformatsiya bosqichlari kesimida o‘rganish muhim hisoblanadi. Har bir tarixiy bosqichda davlatning ijtimoiy siyosatdagi roli, moliyalashtirish mexanizmlari, xizmatlar ko‘rsatish shakllari hamda ularning iqtisodiy samaradorligi turlicha bo‘lgan.

Shu bois, O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlarning shakllanishi va rivojlanish bosqichlarini tizimlashtirish inson kapitali rivojlanishining evolyusiyasini, ijtimoiy xizmatlar orqali iqtisodiy o‘shishni ta‘minlash mexanizmlarini aniqlash imkonini beradi. Quyidagi jadvalda ijtimoiy xizmatlarning asosiy shakllanish bosqichlari, ularning xronologik davrlari, institutsional xususiyatlari hamda iqtisodiy ahamiyati kompleks tarzda aks ettirilgan.

O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlarning shakllanish bosqichlari

1-jadval

Bosqich	Davri	Asosiy xususiyatlari	Iqtisodiy ahamiyati
I	1917–1991	Markazlashgan, bepul xizmatlar tizimi	Barqaror, ammo past samaradorlik
II	1991–2000	Bozor islohotlari, davlat kafolatlari saqlanishi	Ijtimoiy kafolatlar qisqardi
III	2000–2016	Modernizatsiya, xususiy sektor ishtiroki	Xizmatlar sektori tez o‘ydi
IV	2017–hozir	Raqamli transformatsiya, “Inson qadri uchun” tamoyili	Inson kapitali iqtisodiy o‘shish omiliga aylandi

1-jadval ma‘lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlarning rivojlanishi markazlashgan rejali tizimdan bozor munosabatlariga bosqichma-bosqich o‘tish, keyinchalik esa raqamli va inson kapitalini ustuvor deb biluvchi modelga evolyusion tarzda o‘tish jarayonini aks ettiradi.

Yangi O‘zbekiston sharoitida ijtimoiy xizmatlarning rivojlanishi yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari bilan uyg‘unlashib, raqamli texnologiyalar asosida xizmatlar sifati va qamrovini oshirishga xizmat qilmoqda. Bu jarayonlar hududiy barqaror rivojlanish, bandlikni oshirish va aholi farovonligini ta‘minlashda muhim rol o‘ynamoqda.

Xulosa va takliflar. Yuqorida olib borilgan nazariy tahlil va institutsional yondashuvlar, shuningdek, O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlar shakllanishi va rivojlanish bosqichlarining ilmiy tahlili shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy xizmatlar nafaqat aholining ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish vositasi, balki inson kapitalini rivojlantirish orqali barqaror ijtimoiy-iqtisodiy o‘shishni ta‘minlovchi strategik omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

. Quyida mazkur tahlillar asosida shakllantirilgan asosiy xulosalar va ilmiy-amaliy takliflar keltiriladi

1. Ijtimoiy xizmatlar inson kapitalini rivojlantirishning strategik omili sifatida davlat ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining ustuvor yo‘nalishi bo‘lishi lozim.

2. Ta‘lim va sog‘liqni saqlash sohalarida yashil va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish inson kapitali sifatini oshiradi.

3. Ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini takomillashtirish barqaror iqtisodiy o‘sishni ta‘minlaydi.

4. Ijtimoiy xizmatlarga yo‘naltirilgan investitsiyalarni uzoq muddatli strategik investitsiya sifatida baholash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Becker, G. S. (1993). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press.

2. Schultz, T. W. (1961). Investment in Human Capital. *The American Economic Review*, 51(1), 1–17.

3. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford: Oxford University Press.

4. World Bank. (2019). *World Development Report 2019: The Changing Nature of Work*. Washington, DC: World Bank.

5. World Bank. (2020). *Human Capital Index 2020 Update*. Washington, DC: World Bank Group.

6. United Nations Development Programme (UNDP). (2022). *Human Development Report 2022*. New York: UNDP.

7. OECD. (2018). *Social Protection and Social Services in Developing Countries*. Paris: OECD Publishing.

8. Barr, N. (2012). *The Economics of the Welfare State*. Oxford: Oxford University Press.

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2017). “Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” (PF–4947). Toshkent.

10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2022). “2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” (PF–60). Toshkent.

A.N.Xoliqulov	CHAKANA SAVDO TARMOG‘INING RIVOJLANISH KO‘RSATKICHLARI TAHLILI VA UNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLAR	244
G‘apparov Azim Qayumovich, Yusupov Yunusbek Shokir o‘g‘li	STATISTIK MA‘LUMOTLARNI GRAFIKLARDA TASVIRLASH VA ULARNI TAHLIL QILISH USULLARI	248
O‘roqov Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li	TIBBIY XIZMAT KO‘RSATUVCHI KORXONALAR SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLARNING MAZMUNI	254
Po‘latov Xudoyberdi Uktamovich	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROYITDA SAVDO KORXONALARNI BUXGALTERIYA HISOB METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	261
VII SHO‘BA. XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVASION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ORQALI HUDUDLARDA BARQAROR IQTISODIY O‘SISHNI TA‘MINLASHDA RAQOBATBARDOSH KADRLARNI TAYYORLASHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI		
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Ирода Мамаюнусовна Пардаева	ИНСОННИНГ БИЛИМ ДАРАЖАСИ: ЎЛЧАШ МЕЗОНЛАРИ ВА БАҲОЛАШ МЕХАНИЗМЛАРИ	265
Shanazarov Farrux	IJTIMOY XIZMATLARNING INSON KAPITALIGA TA‘SIRI VA IJTIMOY- IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI FUNKSIYALARI	273
Babanazarova Sevara Abdinazarovna	“TA‘LIMDAN KASBGACHA” MODEL ASOSIDA DUAL TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH	276
Ochilova Xilola Nematovna	MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHDA BONUSLAR VA MUKOFOTLAR TURLARI VA AHAMIYATI	279
Shanazarov Farrux	TA‘LIM VA IJTIMOY XIZMATLARNING INSON KAPITALINI SHAKLLANTIRISHDAGI O‘RNI	285